

Умовно регіональні банки більше адаптовані під діяльність суб'єктів господарювання тієї чи іншої області оскільки співвідношення кредитів фізичним особам і юридичним особам у кредитному портфелі значно відрізняється у бік зростання корпоративного кредитування, що підвищує їх потенціал у формуванні інвестиційної привабливості регіону.

Було доведено, що діяльність банків у регіонах не направлена на вирішення його економічних проблем, шляхом фінансування інвестиційних проектів. Хоча вони й здійснювали кредитування, але обсяги коштів, залучених на депозит значно перевищували його. Це значить, що кошти перенаправлялися в інші, більш сприятливі регіони.

Список літературних джерел

1. Другов О.О. Політика регіонального розвитку банківської системи України/ О.О. Другов// Вісник Української академії банківської справи. - 2006. – №1 (20) — С. 56–60.
2. Білозір Ю.П. Значення регіональних банків у розвитку економіки України/ Ю.П. Білозір [Електронний ресурс] – Електронні дані. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=1880>, вільний. – Загол. з екрану. – Мова укр.
3. Гончарук Т.І. Управління конкурентоспроможністю банку на регіональному сегменті фінансового ринку: прикладний аспект/ Т.І. Гончарук, М.Е. Лозняк//Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад « Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2011. – Вип.31. - С. 29-36.
4. Долішній М.І. Актуальні завдання інтенсифікації соціально-економічного розвитку/ М.І. Долішній// Регіональна економіка. - №2. – 2005. – С. 7-14
5. Показники діяльності банків за станом на 01.01.2016 р. [Електронний ресурс] – Електронні дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=11715&menu=104&Itemid=112, вільний. – Загол. з екрану. – Мова укр.

Приходченко Т.А.

к.е.н., доц., докторант
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОДЕЛЬ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Основними напрямками наукової діяльності в галузі теорії і методології розвитку і розміщення продуктивних сил та регіональної економіки є:

–дослідження теоретичних проблем територіальної організації продуктивних сил, розробка методології прогнозування та визначення основних напрямів розвитку і розміщення продуктивних сил України в умовах зростання мережових та кластерних форм організації;

–визначення ролі окремих елементів продуктивних сил як продуктивних факторів виробництва та соціального прогресу;

–виявлення місця і ролі України та її регіонів у міжнародному поділі праці, наукове обґрунтування виробничої спеціалізації регіонів в умовах посилення ринкових механізмів економічного розвитку;

–розробка наукових основ економічного та соціального макро- і мікрорайонування України, сегментації ринків виробництва, збуту та споживання як єдиного економічного відтворювального циклу;

Секція 2. Методологія сучасних просторових досліджень економічних, соціальних та екологічних процесів

– визначення економічної, соціальної та екологічної ефективності розвитку різних форм територіальної організації виробництва і продуктивних сил у цілому;

– вдосконалення теоретичних основ підготовки схем розвитку і розміщення продуктивних сил України та її регіонів на середньо- та довгострокову перспективу в умовах зростання ролі регіонів і органів місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку, всезростаючому впливу глобалізаційних чинників. [1, с. 11-12]

Україна опинилася в своєрідному «силовому полі» широкомасштабних цивілізаційних змін, які охопили не лише процеси демократизації та лібералізації, розбудови нового суспільства, але й зміни пріоритетів глобалізаційного розвитку. Долаючи шлях демократизації як поетапний процес поступової ліквідації авторитаризму та встановлення демократичних норм, українське суспільство остаточно не визначило власне модель розвитку продуктивних сил, яка може поєднувати у собі різні елементи таких конкретних варіантів її втілення, як ліберальний, гуманістичний, популістський, номенклатурний чи патерналістський. Україна, котра залучилася до демократичних перетворень ще на початку 90-х років ХХ ст., коли демократизація в загальноцивілізаційному сенсі досягла піку активності, наразі здійснила часткову інтеграцію продуктивних сил у глобальну систему капіталістичного господарювання. У цьому контексті необхідно підкреслити, що, на думку відомого американського професора Френсіса Фукуями, безальтернативною моделлю політичної та економічної організації продуктивних сил розвинутих країн Заходу є демократичний капіталізм як ідеал для суспільств, що прагнуть максимально реалізувати свої можливості.

Не менш важливе значення для розвитку стратегічного потенціалу продуктивних сил має сучасна інституціональна модернізація (її основні інструменти охоплюють законодавчу базу, форми власності, організаційно-правовий механізм взаємодії держави і бізнесу та конкурентне середовище), спрямована на формування у руслі інституціоналізму податкової та фінансової систем держави, її ефективно працюючих адміністративно-правових структур на всіх рівнях управління.

Для розбудови демократичної моделі розвитку продуктивних сил пріоритетного значення набуває організаційна інституалізація територіальних громад, тобто формування соціальних об'єднань громадян – некомерційних і неурядових організацій, а також розвиток місцевого самоврядування.

Просторова концентрація продуктивних сил, що виражається в зосередженні засобів виробництва, робочої сили і випуску готової продукції (товарів і послуг) у межах визначених регіонів, може розглядатися як закономірність розміщення продуктивних сил. Ступінь просторової зосередженості розміщення окремих виробництв або, навпаки, ступінь їх просторового розосередження значною мірою визначаються мірою їх концентрації. Характер процесів просторової концентрації продуктивних сил значною мірою обумовлений також ступенем зв'язності з природною природно-географічною основою території. Зокрема, продуктивні сили, пов'язані з сільськогосподарськими видами діяльності, прикріплених до земельних ресурсів, і виявляють певну інертність у процесах просторової концентрації. Для них характерними є дисперсні форми просторової організації виробництва.

Досвід підтверджує, що в основних програмах, стратегіях та інших вітчизняних нормативних документах регіонального рівня не акцентується увага на зв'язку прогресивних і негативних тенденцій із циклічним характером розвитку економіки, у тому числі і світової, не робиться спроба виявити чинники, які прискорюють або гальмують проходження кожного еволюційного витка, не розглядається відповідність продуктивних сил регіону технологічному укладу, не береться до уваги зростання впливу міжрегіональної конкуренції, що дає підстави для подальшого наукового пошуку.

Секція 2. Методологія сучасних просторових досліджень економічних, соціальних та екологічних процесів

З позиції методології дослідження процесів саморозвитку регіону, цей процес є багаторівневим. Процеси саморозвитку здійснюються із задіяванням багатьох чинників: економічних, соціальних, фінансових, структурно-інноваційних, а також із реалізацією нових підходів до управління, що одночасно забезпечує реалізацію на практиці процесів саморозвитку.

Кожен науковий напрям розвивається в органічному зв'язку з практичними потребами та вимогами суспільства. Теорія нової регіональної науки, заснованої на принципах саморозвитку, є щільно пов'язаною з практичними завданнями регіонального розвитку з плануванням та прогнозуванням, управлінням, функціонуванням соціальної сфери, формуванням умов для забезпечення гідного життя населення регіону.

Модель саморозвитку має свою специфіку: вона об'єднує об'єктивні та суб'єктивні основи, виступає як процес, і водночас як мета на різних етапах управління. Саморозвиток як процес всебічного розвитку за допомогою самостійного використання отриманої і вивченої інформації, а також індивідуального підходу до поставлених завдань, і саморозвиток як механізм, за допомогою якого можна вирішити виникаючі проблеми в економічній і соціальній сферах.

Результати дослідження методологічних засад гідного рівня та якості життя на принципах саморозвитку регіону направлено на подальше вдосконалення методології сталого розвитку та соціального потенціалу регіону. Саме регіональна влада здатна найбільш точно визначати цілі, які мають бути вирішені найперше. Цілі регіонального розвитку можуть змінюватися з огляду на економічну та соціальну ситуацію і регіональна влада повинна оперативнo вносити зміни до програм та заходів з їх реалізації. Усе це може забезпечити значне збільшення темпів економічного зростання та підвищення рівня життя мешканців регіонів на основі саморозвитку останніх. [2, с. 75]

Отже, в сучасних умовах система державного управління включає в себе організаційні структури державного апарату, систему державної бюрократії, сукупність реалізованих функцій і при цьому використовується комплекс методів, засобів і ресурсів, а також прямі і зворотні взаємозв'язки між суб'єктами і об'єктами управління. При цьому процес державного управління являє собою свідому і цілеспрямовану сукупність дій, що призводять до певної динаміки управлінських результатів.

На нашу думку, цілями регіонального управління в Україні є:

- подолання системної кризи в регіоні;
- забезпечення зростання економіки на базі розумного поєднання ринкових механізмів та цільового регулювання органами влади;
- зміцнення фінансового становища регіону за рахунок його діяльності, залучення внутрішніх приватних та іноземних інвестицій, нормативної цільової допомоги центру;
- підвищення рівня життя населення та скорочення безробіття, в тому числі за рахунок розвитку малого та середнього бізнесу;
- вирівнювання рівня економічного розвитку між регіонами за допомогою їх економічної взаємодії, а також відносин з центром.

З метою підвищення адаптаційних властивостей господарських підсистем регіону зокрема та економіки регіону в цілому необхідне оновлення регіональної економічної системи у відповідності з вимогами сучасної регіональної політики:

1. послідовне здійснення всіма органами влади державної регіональної політики;
2. врахування в рішеннях центральних органів влади інтересів і особливостей регіонів, яких ці рішення стосуються;
3. підвищення самостійності регіонів у вирішенні власних проблем, тобто формування ефективного самоуправління.

Основним завданням державної регіональної політики в Україні є, з одного боку, зняття штучних обмежень на мобільність ресурсів, а з іншого, – створення спеціального механізму, що дозволяє стримувати зростання міжрегіональних відмінностей.

Серед компонентів регіональної політики слід виділити: соціальні (направлені на соціальний захист і підтримку населення, розвиток та підтримку в належному стані об'єктів соціальної інфраструктури) та економічні (підвищення ефективності виробництва на території регіону з урахуванням природно-ресурсного потенціалу, фінансових і матеріальних ресурсів, розвиток та підтримка малого і середнього бізнесу, стимулювання інвестиційної активності, експорту та ін.).

Отже, організаційні цілі державного управління полягають у створенні системи оптимально функціонуючих структур, їх інституалізації, здатної забезпечити відповідний вплив суб'єкта управління на об'єкт управління. При цьому передбачаються оптимізація людського фактору і конкретизація діяльності всіх структур і складових частин керованої системи на основі максимального наближення до досконалої діяльності з огляду на її ефективність. Головною метою регіонального управління є підвищення ступеня задоволення соціально-економічних потреб мешканців, що проживають на території регіону. В принципі ступінь задоволення потреб є свого роду критерієм оцінки здатності регіональної влади здійснювати свої функції.

На основі викладеного вище можна зробити висновок, що економіка регіону – це господарська система, що характеризується ієрархічністю управління, активністю окремих її підсистем і має складну внутрішню структуру. Взаємодія підсистем у рамках даної структури визначається функціональними зв'язками, специфіка яких характеризується економічними умовами, що склалися на певний момент. При цьому ефективне управління регіональним розвитком слід визначати як цілеспрямовано організовану сукупність соціальних, економічних, політичних, правових, інституційних та інших впливів на умови сталого розвитку господарських підсистем регіональної економіки і взаємозв'язків між ними з метою забезпечення ефективного відтворення регіонального потенціалу.

Список літературних джерел

1. Фащевський М. І., Чернюк Л. Г. Розвиток наукових досліджень з питань теорії і методології розміщення продуктивних сил та економіки регіонів /М. І. Фащевський, Л. Г. Чернюк // Продуктивні сили і регіональна економіка: Зб. наук. пр.: У 2 ч. / РВПС України НАН України. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – Ч. 1. – 308 с.

2. Гринецька С. М. Теоретико-методологічні засади саморозвитку регіону як потенціалу сталого розвитку / С. М. Гринецька // Економіка промисловості. – 2013. – № 3 (63). – С. 70-76.

Прокопюк Александер, к.е.н.,
ректор Вищої школи економіки
в Бялимстоку (Польща)

«РОЗУМНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ» ЯК ІМПЕРАТИВ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Визначальне місце в системі досягнення цілей регіонального розвитку в Україні належить секторальній політиці, яка спрямована на підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення ефективної спеціалізації регіонів з пріоритетним використанням власного ресурсного потенціалу. У ЄС такий підхід до структурних трансформацій отримав назву розумної спеціалізації (*smart specialization*).